

Asia: VN/36693/2023

## Lausuntopyyntö Suomen kyberturvallisuusstrategiasta

### Lausunnonantajan lausunto

**Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

ONNETTOMUUSTUTKINTAKESKUKSEN LAUSUNTO PERIAATEPÄÄTÖKSESTÄ SUOMEN  
KYBERTURVALLISUUSSTRATEGIAKSI 2024-2035

Onnettomuustutkintakeskus kiittää mahdollisuudesta lausua periaatepäätöksestä Suomen kyberturvallisuusstrategiaksi 2024–2026 ja esittää seuraavat huomiot.

Strategiassa on kattavasti kuvattu kansalliselle kyberturvallisuudelle asetetut strategiset tavoitteet sekä yhteiset toimenpiteet.

Näkemyksemme mukaan strategiassa voisi enemmän korostaa kyberturvallisuutta vaarantaneiden tapahtumien tutkimista ja niistä oppimista yleisen turvallisuuden parantamiseksi. Tutkintavastuu vakavista poikkeamista tulisi olla vähintään organisaatiolla itsellään. Kyberturvallisuutta vaarantaneet tapahtumat tulisi voida tutkia turvallisuustutkinnan periaatteita noudattaen. Yhteiskunnan resilienssi kasvaa vain, jos tapahtumista otetaan opiksi, reagoidaan niihin niin paikallisella kuin kansallisella tasolla. Erityinen painopiste tulisi olla kyberturvallisuuden johtamisessa sekä turvallisuusjohtamisjärjestelmissä ja kokonaisuuden hallinnassa sekä ennaltaehkäisevissä toimissa.

Kyberrikollisuutta torjutaan parhaiten ennaltaehkäisevällä työllä, jossa tapausten tutkinta on harjoittelun, toimintaympäristön tuntemuksen ja havainnointikyvyn rinnalla yhtä tärkeä. Orpon hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu: ”Selvitetään mahdollisuus lisätä Onnettomuustutkintakeskuksen toimialaan kyberturvallisuuteen kohdistuneiden vakavien häiriöiden turvallisuustutkinta. Hallitus valmistelee tarvittaessa säädösmuutokset turvallisuustutkintalakiin ja tekee siihen muut tarvittavat tarkistukset.” Erityisesti laajoihin vahinkoihin johtaneet ’kyberonnettomuudet’ tai järjestelmien häiriöt edellyttävät pelkkää tietoturvaloukkausta laajempaa tutkintaa, jollaiseen on onnettomuuksien ja poikkeuksellisten tapahtumientutkinnassa totuttu.

Vakavista kyberturvallisuuteen liittyvistä tapauksista tarvitaan laaja-alaista tietoa, jotta jokainen toimija voi osaltaan parantaa varautumistaan, resilienssiä ja että vastaavan kaltaiset tapaukset voidaan jatkossa joko estää tai vähentää niiden aiheuttamia vahinkoja.

Strategiset kehittämissuositukset ovat perusteellisia ja tärkeitä. Näkemyksemme mukaan niihin tulisi lisätä seuraava: ”Edistetään kyberturvallisuutta vaarantaneiden tapahtumien tutkintaa vastaavan kaltaisten tapahtumien välttämiseksi, tapahtumista oppimiseksi sekä ennakoivan turvallisuuskulttuurin kehittämiseksi”.

Strategiassa kuvatuissa yhteiskunnan toimijoista ja viranomaiskentästä puuttuu Onnettomuustutkintakeskus. Jos kyberturvallisuuteen liittyvä häiriötilanne aiheuttaa ihmishengen menetyksiä, huomattavia taloudellisia tai materiaalisia vahinkoja, voidaan tapahtuma tutkia turvallisuustutkinnan keinoin. Tämä on myös huomioitu Orpon hallitusohjelmassa turvallisuustutkintalain kehittämisen osalta.

Yhteiskunnan vakautta ja kansalaisten turvallisuuden tunnetta edistää tapahtumien mahdollisimman avoin tutkinta sekä oikea-aikaisesti toteutettava ja luotettava viestintä. Turvallisuustutkinnan tuoma syvä ymmärrys kyberonnettomuuksien taustalla olevista seikoista tuottaa myös organisaatioiden varautumisesta vastaaville niiden tarvitsemaa tietoa.

Huomio kyberhygienian -termistä ja sen sisällöstä: Toimivaan turvallisuuskulttuuriin kuuluu myös tapahtumien ja poikkeamien tutkinta ja niistä oppiminen.

Yleisiä huomioita

Onnettomuustutkintakeskuksen näkökulmasta kyberturvallisuuteen liittyvistä tapahtumista tulisi oppia nykyistä enemmän, tutkia tapahtumat laaja-alaisesti sekä jakaa tapahtumien tutkinnan tuottamaa tietoa kehittämisen tueksi sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Strategiassa todetaan, etteivät tähänastiset ihmisten arkeen vaikuttaneet tietomurrot (kuten esimerkiksi case Vastaamo) ole aiheuttaneet merkittäviä yhteiskunnan toimintoja lamauttaneita seurauksia. Onnettomuustutkintakeskuksen näkemys kuitenkin on, että tapausten inhimilliset ja/tai taloudelliset seuraukset yksittäisiin kansalaisiin voivat olla kuitenkin merkittäviä ja ne voivat yhtäaikaaisesti koskettaa suurta joukkoa ihmisiä.

Onnettomuustutkintakeskus kannattaa selkeiden yhteistyömekanismien luomista eri viranomaisten välille, kuten kyberturvallisuusstrategiassa todetaan. Lisäksi Onnettomuustutkintakeskus katsoo, että turvallisuustutkinta yhtenä työkaluna tulisi huomioida kyberturvallisuusstrategiassa

selkeämmin. Tämä osaltaan varmistaa tiedonvaihtoa ja koordinaatiota kyberonnettomuuksien tutkinnassa.

Tiirinki Hanna  
Onnettomuustutkintakeskus